

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

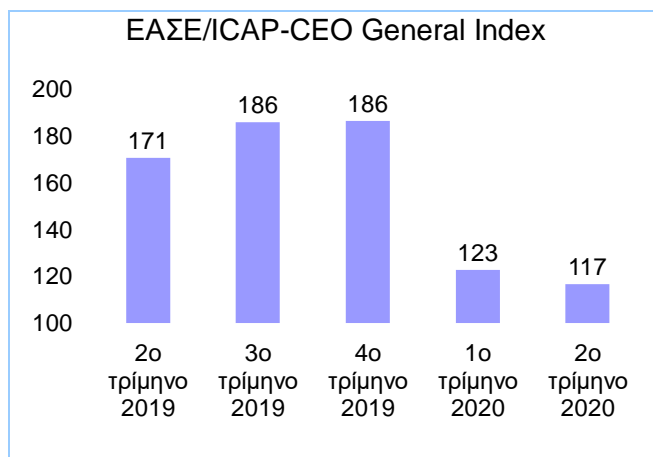
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 1^ο τρίμηνο του 2020 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης λόγω της επίδρασης της πανδημίας που προκλήθηκε από τον κορονοϊό μειώθηκε κατά -3,6% έναντι του προηγούμενου τριμήνου και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε κατά -3,2%². Σε σύγκριση με το 1^ο τρίμηνο του 2019 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε πτώση κατά -3,1% στην ευρωζώνη και -2,6% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2020 (έναντι του 1^{ου} τριμήνου 2019) διαμορφώθηκε σε +0,3%, ενώ στη Μ. Βρετανία ο ρυθμός μεταβολής διαμορφώθηκε σε -1,6%. Η υψηλότερη μείωση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ιταλία (-5,4%) και ακολούθησαν Γαλλία (-5,0%), Ισπανία (-4,1%), Σλοβακία (-3,8%), Σλοβενία (-3,4%), Αυστρία (-2,6%), Βέλγιο (-2,5%), Γερμανία και Πορτογαλία (-2,3%), Τσεχία (-2,0%), Λετονία (-1,5%), Εσθονία (-0,8%), Ολλανδία και Φινλανδία (-0,7%) και Δανία (-0,3%). Η υψηλότερη αύξηση καταγράφηκε στις παρακάτω χώρες Ιρλανδία (+4,5%), Ρουμανία (2,7%), Βουλγαρία και Λιθουανία (+2,4%), Ουγγαρία (+2,0%), Πολωνία (+1,7%), Κύπρος (0,8%), Μάλτα (+0,7%), Σουηδία (0,4%), και Κροατία (+0,3%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (-0,9%).

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)³ για την ευρωζώνη μειώθηκε τον Ιούνιο σε 75,7 έναντι 94,2 τον Μάρτιο.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2020.

Το δεύτερο τρίμηνο του 2020 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) παρουσίασε νέα μείωση στις 117 μονάδες με πολύ μικρότερο ωστόσο ρυθμό έναντι του προηγούμενου τριμήνου λόγω της άρσης των περιοριστικών μέτρων που είχαν επιβληθεί για την πρόληψη της εξάπλωσης της νόσου, στα μέσα περίπου του τριμήνου. Ο δείκτης αποτυπώνει παράλληλα την πίστη και αισιοδοξία των CEOs ότι η

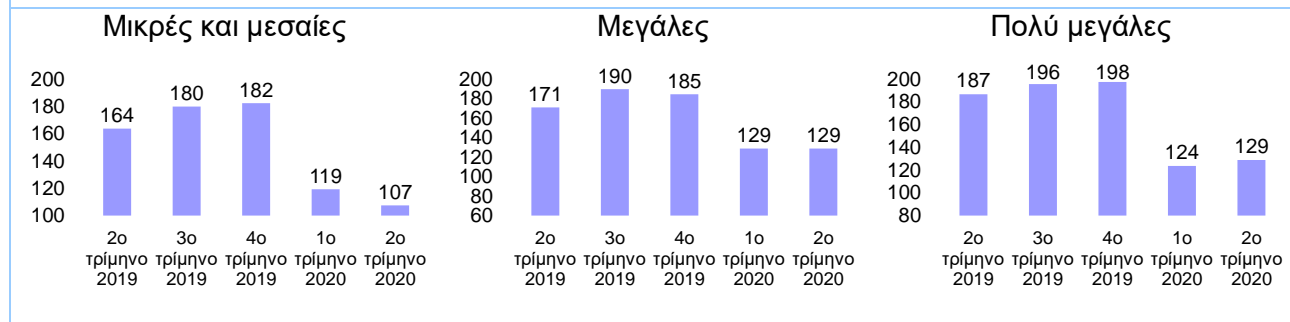
οικονομία γενικότερα και οι επιχειρήσεις που διοικούν, στο χρονικό διάστημα που απομένει μέχρι το τέλος του έτους θα μπορέσουν να καλύψουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τις απώλειες της προηγούμενης περιόδου.

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 9 June 2020.

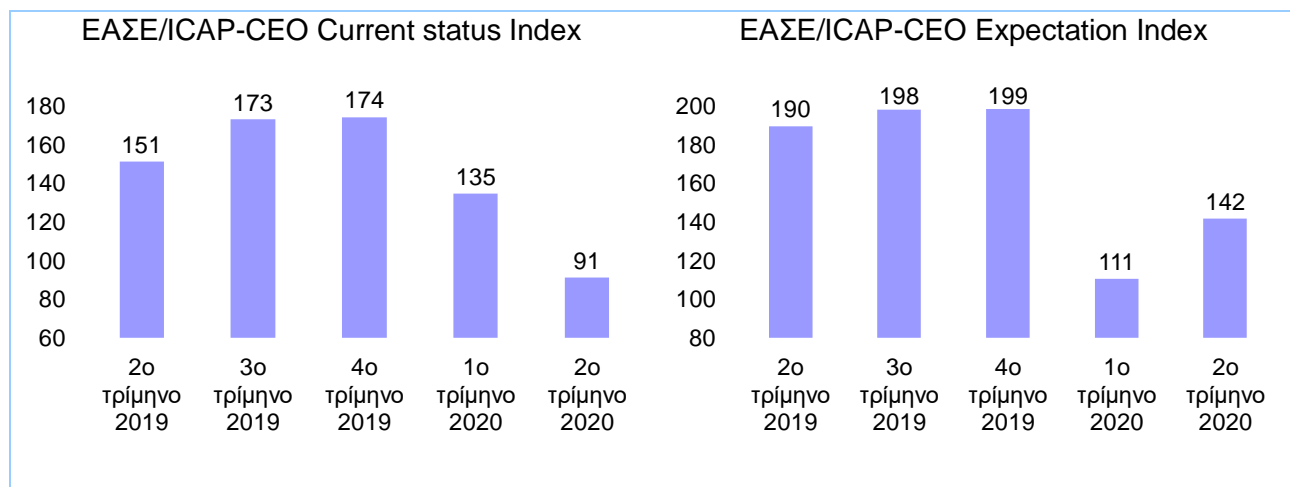
³ European Commission, Business and consumer survey results for June 2020.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει μείωση του δείκτη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στασιμότητα του δείκτη στις μεγάλες επιχειρήσεις και αύξηση στις πολύ μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

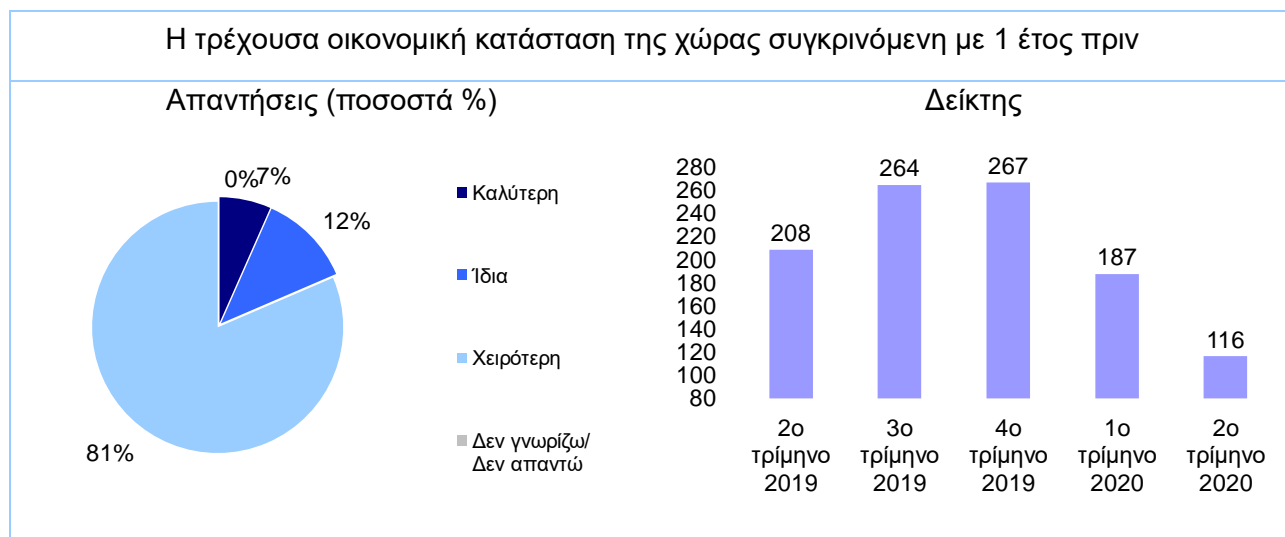

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε μεγάλη πτώση και αυτό το τρίμηνο, ενώ αντίθετα ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) ανέκαμψε και αυξήθηκε στις 142 μονάδες.

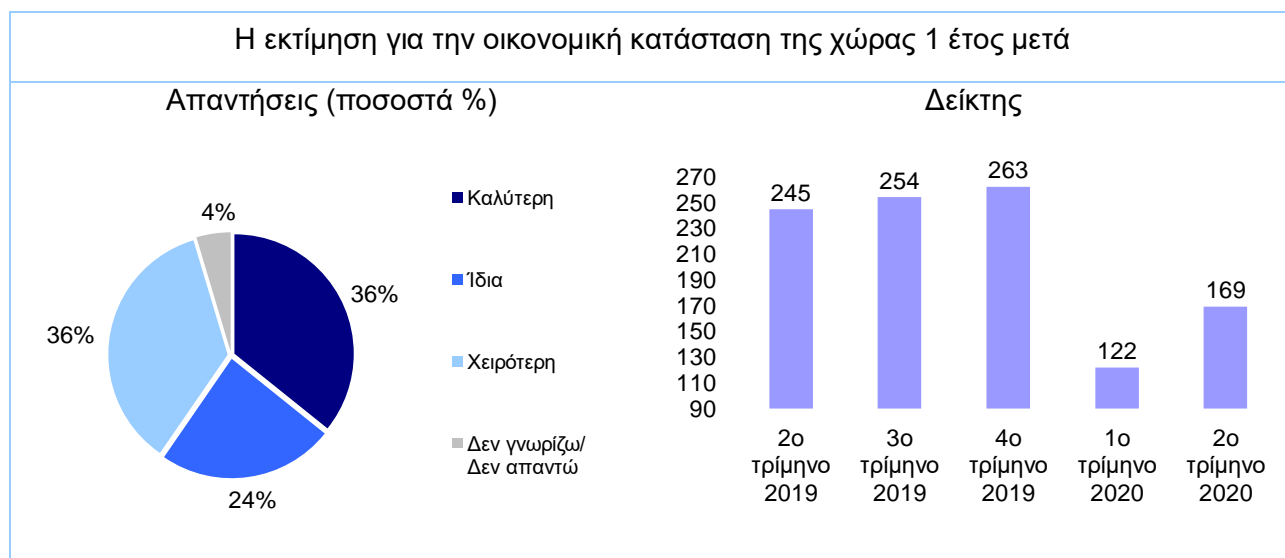

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2020

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε νέα πτώση στις 116 μονάδες έναντι 187 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν αυξήθηκε σημαντικά από 42% το προηγούμενο τρίμηνο σε 81%. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας μειώθηκε σε 7% έναντι 38% το προηγούμενο τρίμηνο.

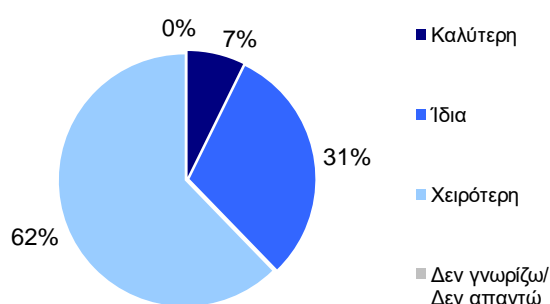
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε άνοδο στις 169 μονάδες έναντι 122 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 36% έναντι 19% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ το 36% των CEOs δηλώνουν ότι θα επιδεινωθεί, έναντι 61% το προηγούμενο τρίμηνο.

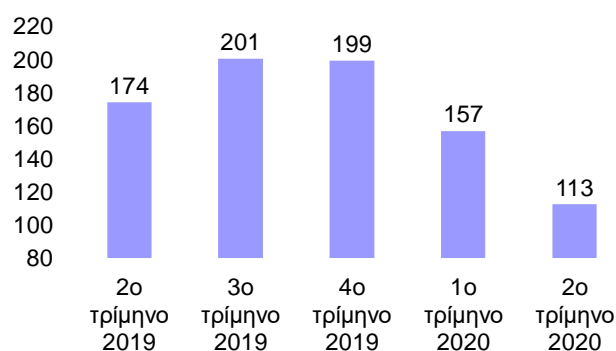
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις μειώθηκε ακόμη περισσότερο στις 113 μονάδες έναντι 157 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε μόλις σε 7%, ενώ σύμφωνα με το 62% των CEOs η τρέχουσα κατάσταση στον κλάδο είναι χειρότερη.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

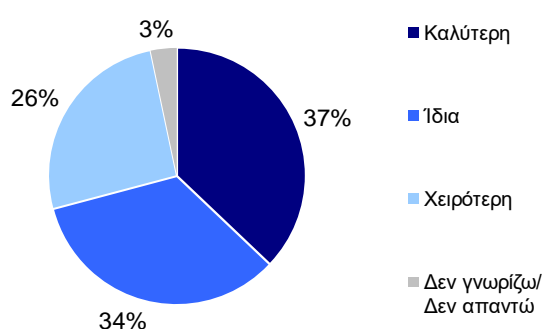
Δείκτης

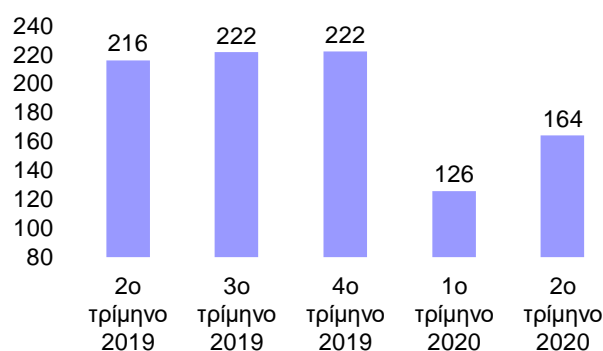
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε ανάκαμψη στις 164 μονάδες έναντι 126 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 37% έναντι 22% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

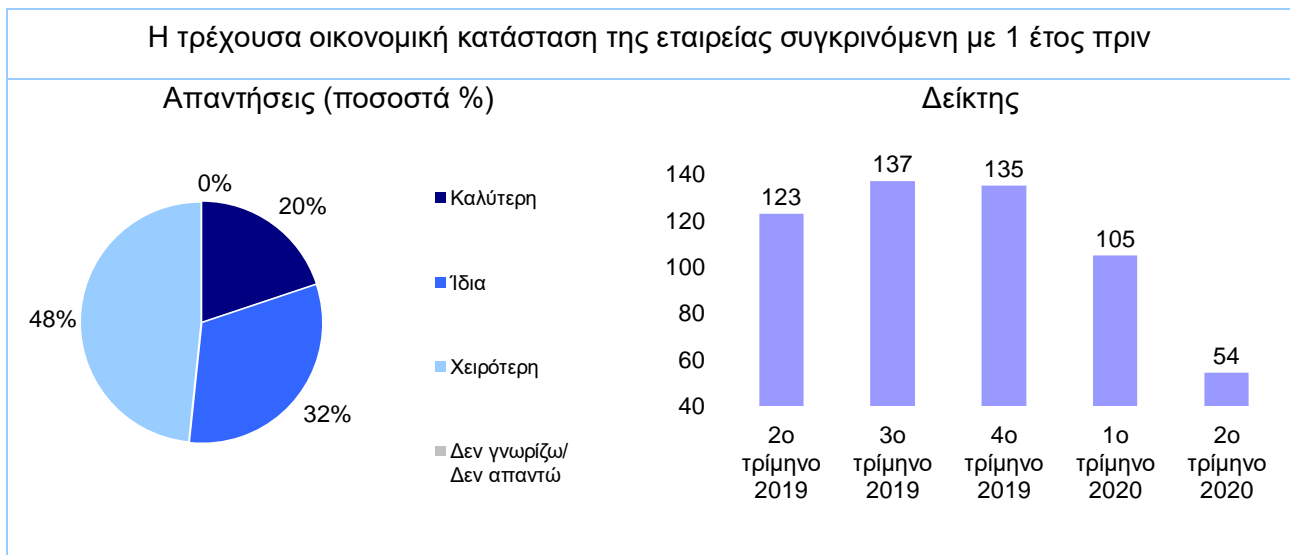
Απαντήσεις (ποσοστά %)

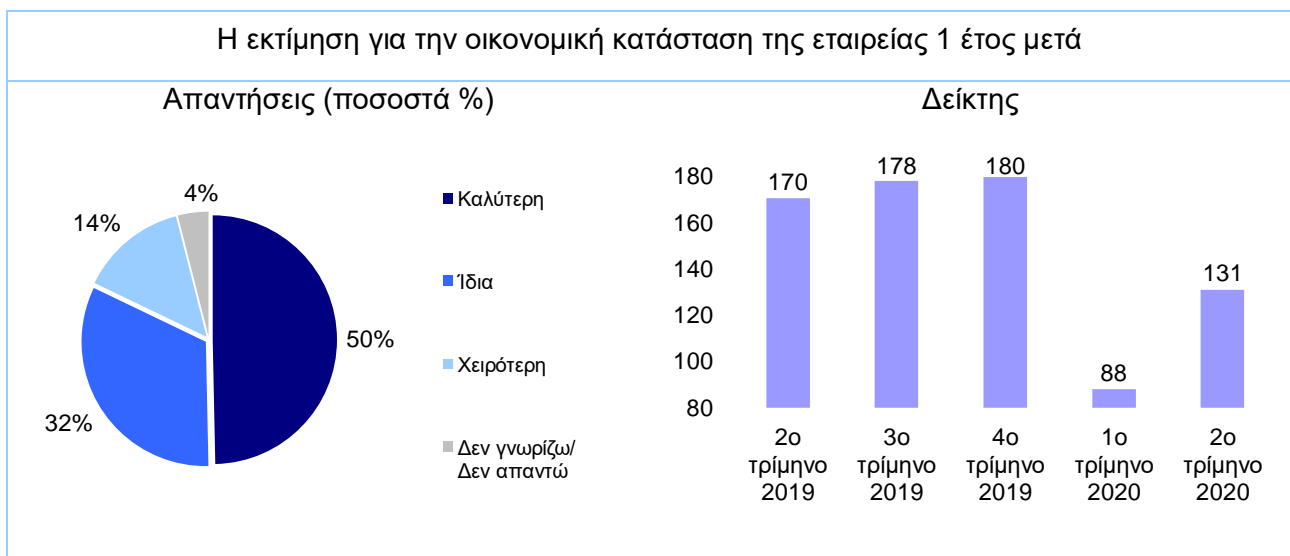
Δείκτης

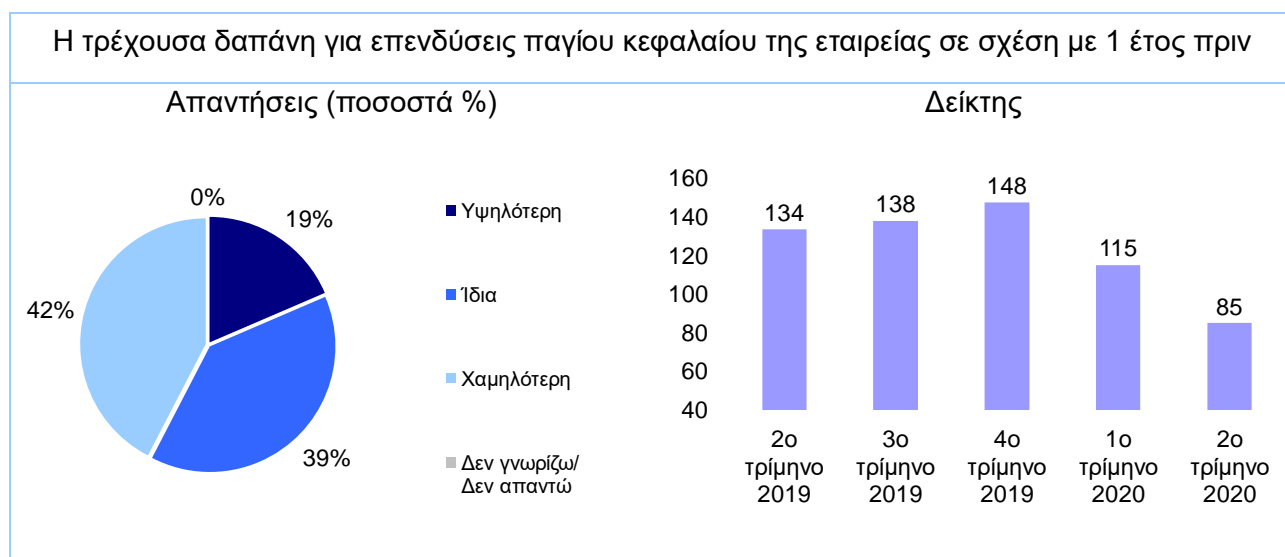
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών συνέχισε την πτωτική πορεία στις 54 μονάδες έναντι 105 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει επιδεινωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 48% έναντι 22% το προηγούμενο τρίμηνο. Ωστόσο αξιόλογο ποσοστό των CEOs (20%) δηλώνουν ότι οι εταιρείες που διοικούν βρίσκονται σε καλύτερη οικονομική θέση έναντι του προηγούμενου έτους.

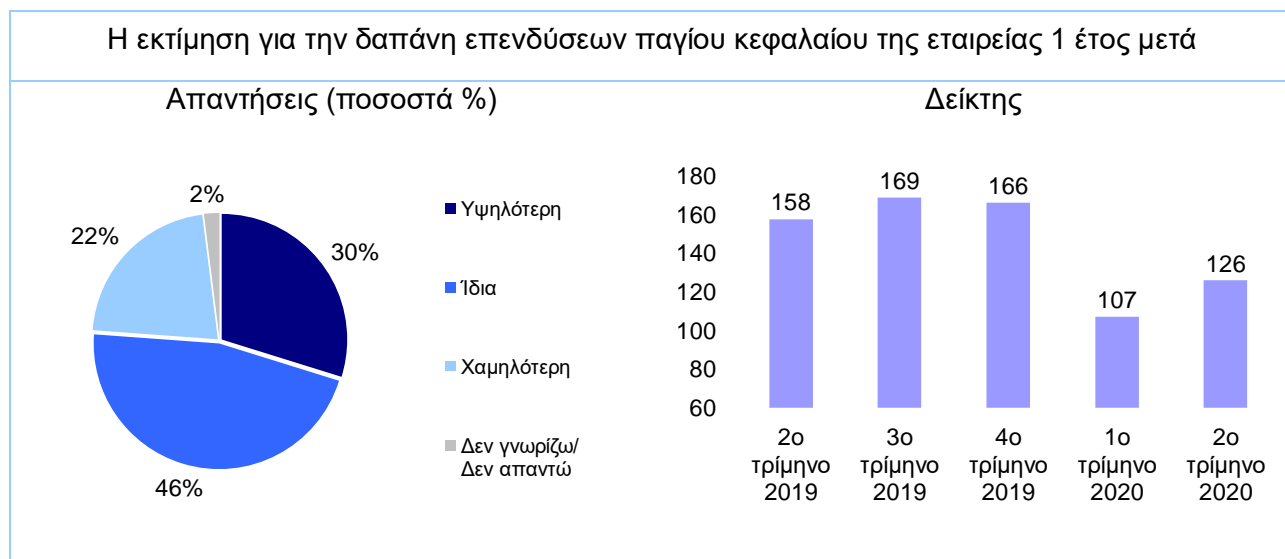
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε αξιόλογη άνοδο στις 131 μονάδες έναντι 88 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 50% έναντι 24% το προηγούμενο τρίμηνο. Αντίθετα το 14% των CEOs προβλέπουν στο επόμενο έτος επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των εταιρειών που διοικούν.

Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε νέα πτώση στις 85 μονάδες έναντι 115 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι χαμηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 42% έναντι 18% το προηγούμενο τρίμηνο. Ωστόσο το 19% των CEOs δηλώνουν ότι οι εταιρείες τους πραγματοποίησαν αυξημένες επενδύσεις στην τρέχουσα περίοδο.

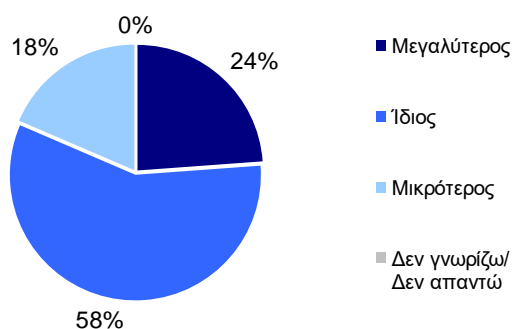
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών αυξήθηκε στις 126 μονάδες έναντι 107 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 30%, μερίδιο που αυξάνεται σε 38% για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Αντίθετα το 22% των CEOs πιστεύει ότι στο επόμενο έτος οι επενδύσεις στις επιχειρήσεις τους θα είναι μειωμένες.

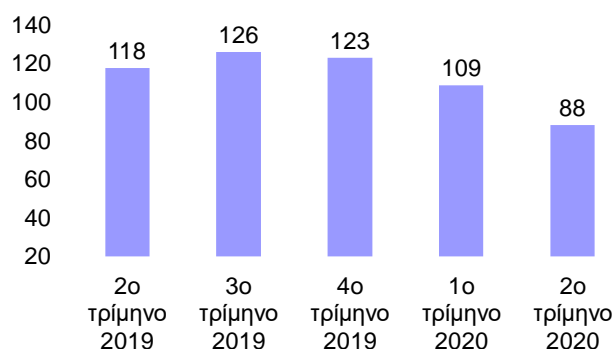
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης μειώθηκε στις 88 μονάδες έναντι 109 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 24%, ποσοστό το οποίο ανήλθε σε 33% στις εμπορικές επιχειρήσεις και 35% στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Παράλληλα το 58% των CEOs δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις τους παρέμεινε ίδιος.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

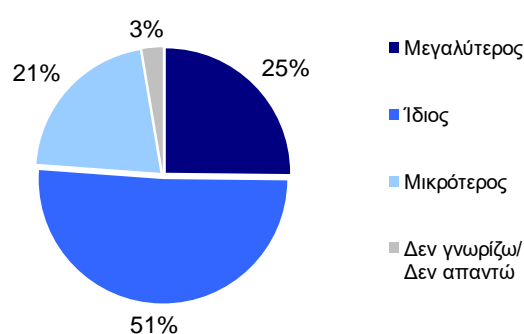
Δείκτης

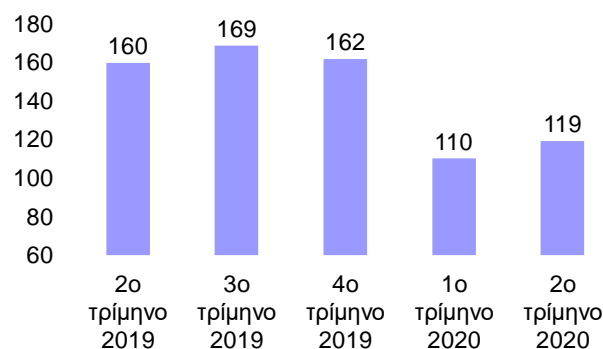
Ο δείκτης προσδοκίων απασχόλησης σημείωσε μικρή άνοδο στις 119 μονάδες έναντι 110 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 25%, ποσοστό που αυξάνεται σε 42% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Παράλληλα το 21% των CEOs αναμένει στο επόμενο έτος μικρότερο αριθμό εργαζομένων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

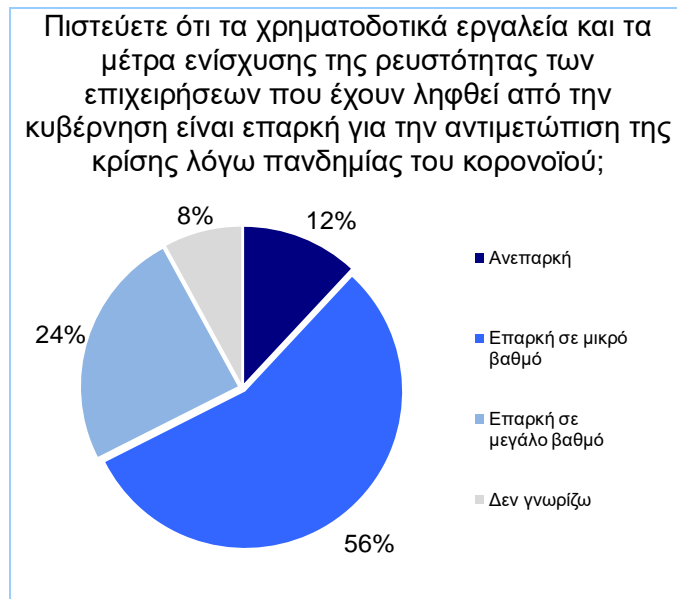
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

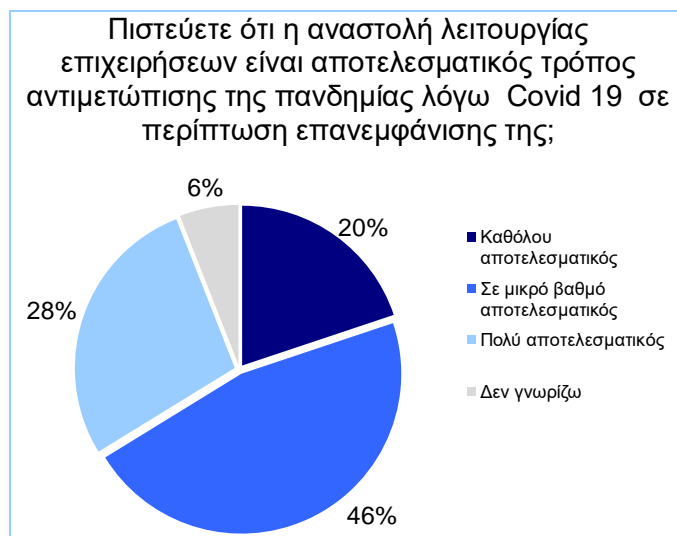

γνώμη τους για την επάρκεια των χρηματοδοτικών εργαλείων και μέτρων ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης λόγω κορονοϊού.

Η συντριπτική πλειοψηφία των CEOs, το 80%, συμφωνεί ότι τα μέτρα που ελήφθησαν ήταν επαρκή σε μικρό ή μεγάλο βαθμό. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 90% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Μόνο το 12% των CEOs δηλώνει ανεπαρκεία των μέτρων και των χρηματοδοτικών εργαλείων. Σημειώνεται

ότι το 8% των CEOs δεν εκφράζει την αξιολόγηση του.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για την αποτελεσματικότητα του μέτρου αναστολής λειτουργίας των

επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας λόγω κορονοϊού σε περίπτωση επανεμφάνισής της. Το 20% των CEOs πιστεύει ότι το μέτρο δεν θα είναι καθόλου αποτελεσματικό. Αντίθετα το 28% των CEOs θεωρεί το μέτρο πολύ αποτελεσματικό, ποσοστό που αυξάνεται σε 35% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Παράλληλα αξιολογούμενο μερίδιο των CEOs, το 46%, θεωρεί ότι το μέτρο είναι αποτελεσματικό αλλά σε μικρό βαθμό.